

Bp. I., Krisztinaváros – A történeti krisztinavárosi kisvárosi központ

KRISZTINA TÉR 1., 3., 4., 5. KRISZTINA KRT. 30., 34., 59., 61. PAULER U. 8., 16., 18., 20., 22.	hrsz.	7173, 7079, 7596, 7595; 7076, 7078/1, 7599/2, 7597/1; 7081, 7084, 7085, 7087, 7088	KERÜLETI ÉRTÉKVÉDELEM
	tömb	97, 99, 102	

építészeti, városépítészeti értékelés

A kisvárosias Krisztinaváros főtere a templom körül, a Horváth-kert és a Vérmező között, a Naphegy lábára felkúszó kis központként alakult ki 1-2 emeletes házaival, amely a ferencvárosi Bakáts tér után a főváros második olyan alközpontja, amely máig őrzi eredeti templom-plébánia-iskola együttesét, mely minden magyar település alap közintézmény-egysége, kiegészítve itt a polgári kaszinó épületével. Ezért is különösen fontos, hogy ez az önálló városnegyedekre tagolódó Budapest történetére oly jellegzetes, hagyományos kis együttes a környezetében szerencsés módon megmaradt néhány régi lakóházzal együtt fennmaradjon. Ez a korábbi későbarokk templom körüli **történeti és városépítészeti értékű eklektikus épületegyüttes** így együtt – középületek és lakóházak - igazán hiteles tanúja Budapest 1880-90-es évekbeli kiépülésének.

hatályos védettségek

műemlék	Krisztinavárosi plébániatemplom, ép.: 1795-97, terv.: Hikisch Kristóf, későbarokk; 1940 bőv. (szentély hátritolásával)
műemléki környezet	a Krisztinavárosi plébániatemplomot övező teleksor
fővárosi helyi védelem	Krisztina krt. 59. ún. Áldásy-ház, ép.: XIX. sz. eleje (fsz.), klasszicista, em. ráép.: 1931.

javasolt védettségek

védeft épületegyüttes (kerületi helyi védettség)	az egykori krisztinavárosi kisvárosi központ megmaradt egy-két-emeletes, eklektikus, építészeti együttes-értékű épületcsoportja (narancs-színnel jelölve)
védeft településkép (kerületi helyi védettség)	a Krisztina krt. és Krisztina tér a Vérmező és a Horváth-kert felől, a Pauler u. a Vérmező felől

az adatfelvétel ideje: 2008. május hó

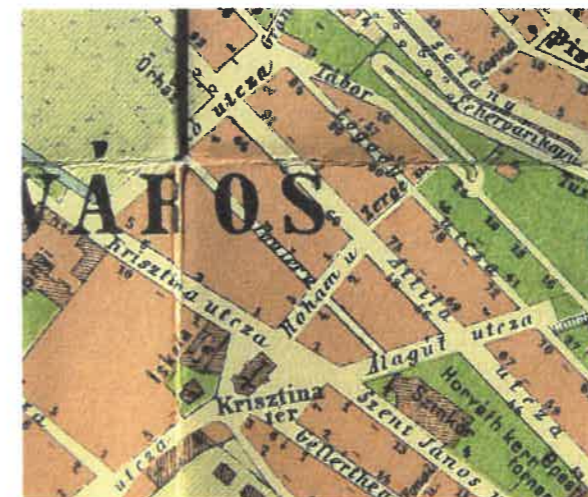
KRISZTINAVÁROS KIALAKULÁSA, FEJLŐDÉSE – DIÓHÉJBAN

1836. Matkovitz-féle térkép; a Várhegy délnyugati oldalán a katonaság várvédelmi övezete az Ördögárokkal; az Alagút még nem épült meg, Alagút utca nincs; Krisztinaváros, Pest külvárosa a későbarokk templom köré szerveződik (a templom térfalakkal hátrólt kis téren áll, a templommal szemben a Roham utca, rajta az Ördögárkot átféelő híd).

1882. Az Alagút 1850-es évekbeli megépülése után fokozatosan felértékelődik a belváros-hoz immár közel került térség; 1874-76 között az Ördögárok a Karátszonyi palotától a Dunáig "beboltoztatott" (az árok két oldalán vezetett út-pár (Attila út, Krisztina krt.) fontos forgalmi szerepe máig megmaradt); megindul az utcák kiszabályozása, majd a telekosztás.

1896. Homolka József térképe - A századforduló előtti 15 évben teljesen beépül a terület; "Az 1880-as évek közepétől Krisztinavárosban az építési kedv élénk lendületet kapott, ahol azelőtt faraktárak voltak (Pauler u., Roham u.), most emeletes házakat emelnek" (Hofecker Ferenc: Krisztinaváros múltja); ezekből az egy-két emeletes szép, kisvárosias eklektikus házakból máig megőrződött itt Krisztinaváros szívében több mint egy tucat! Kerületi, sőt fővárosi értékvédelemre is méltó épületegyüttes!

1937. 1898-tól villamos jár a Krisztina körúton, majd a XX. században az automobil fokozatos térnyerése alakítja a várost; az 1936-37 évi szabályozás 18,5 m-ről 30 m-re szélesíti a Krisztina körutat (három ház megépül az új építési vonalon), de a recesszió és a közelgő háború miatt megáll a fejlődés; az ostrom a térség szinte minden házát érintő súlyos károkat okozott, a helyreállítás évtizedig eltartott és sok épület részben, vagy teljesen elvesztette korábbi gazdag homlokzati architektúráját. A krisztinavárosi kisvárosi jelleg megmaradt.

**A TÖRTÉNETI KRISZTINAVÁROSI
KISVÁROS KÖZPONTJA**

az egykori krisztinavárosi kisváros templom által kijelölt közepének 1-2 emeletes megőrzött házai a XIX. sz. végéről

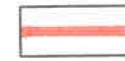
a térség többi épülete

rangos féglaburkolat a homlokzaton

M

műemlék

műemléki környezet határa - MK

FV

fővárosi helyi védelettség - FV

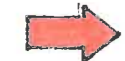
kerületi helyi védelemre javasolt épület

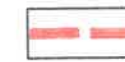
kerületi helyi védelemre javasolt homlokzat

kerületi helyi védelemre javasolt épületrész (kapu)

kerületi helyi védelemre javasolt látvány

kerületi helyi védelemre javasolt épületegyüttes - az MK helyi kiterjesztése

a világörökségi terület határa - MJT

A két nagy park közé beékelődő négy tömb a Várhegy és a Naphegy között

A későbarokk templom köré szerveződött egykori krisztinavárosi kisvárosi központ szerencsésen fennmaradt egy-kétemeletes, eklektikus, építészeti együttes-értékű épület-állománya a Krisztina téren és a körút e szakasza mindkét oldalán

A templom mellett a „főtér” intézményei: az elemi iskola (kissé följebb a plébánia), majd további középületek: a tetőfelépítményekkel díszített Szociális Missziós Társulat épülete és a Színháztörténeti Intézet a fővárosi helyi védelem alatt álló egykori „Áldásy”-házban

Védelemre méltó településkép a Horváth-kert, a Vár, a Duna, a Krisztina körút, a Naphegy felől érkezőknek a Krisztina tér és a Krisztina körút felé: jórészt megőrzött és/vagy helyreállítható kisvárosias utcakép

Bp. I., Krisztinaváros – A történeti krisztinavárosi kisvárosi központ

Védelemre méltó településkép a Vérmező felől a Krisztina tér és körút felé;
egy évszázad elteltével is ugyanazok a házak csak egy-egy emelettel magasabbak

Védelemre méltó településkép a Vérmező felől a Pauler utcába: az utca páros oldala még őrzi az egykori kisvárosias Krisztinaváros jellegzetes, 1-2 emeletes, eklektikus utcaképét

Védett településkép a világörökségi terület, a Budai Vár felől: az 1890-es évek (forrás: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest-Gyűjtemény) és 2008. év látványa a területre

